

Stručno analitički poslovi za povijesne cjeline ili u ovom slučaju svjetsku baštinu Grad Dubrovnik, zamišljeni su na način da se kao polazište preuzme metodologija iz prakse izrade Državnih planova područja posebnih obilježja koje karakterizira temeljita analiza stanja prije donošenja Odluke o izradi Plana. Zavod je stoga uz potporu Ministarstva prostornog uređenja graditeljstva i državne imovine, započeo izradu Stručno analitičkih poslova kao pripremu za izradu Urbanističkog plana uređenja Povijesne cjeline Grada s otokom Lokrumom.

Svjetska baština Grad Dubrovnik ima svoje specifičnosti pa je svakako potrebno tu metodologiju razraditi i i uskladiti je sa suvremenom zaštitom. Polazna točka rada je analiza postojećeg stanja i prostorno planske dokumentacije, ali i revizija nekadašnjih provedbenih urbanističkih planova koji su detaljno analizirali prostor 80tih godina, no koji su ukinuti krajem 90tih godina.

Istovremeno, Ministarstvo kulture i medija je pokrenulo izradu Konzervatorskih podloga nove generacije za povijesne cjeline čime se ove dvije podloge nadopunjuju i čine okosnicu za izradu Urbanističkog plana uređenja.

Izrada takvog plana, te predhodeći stručno-analitički poslovi, predviđeni su nizom strateških dokumenata od nacionalnog, regionalnog i lokalnog značaja kao što je Strategija prostornog razvoja RH, Plan upravljanja Starim gradom Dubrovnikom, Generalnim urbanističkim planom grada Dubrovnika između ostalih.

Nacionalna zaštita Grada Dubrovnika kao zaštićenog kulturnog dobra šira je od lokaliteta svjetske baštine, ali ovi Stručno-analitički poslovi će se koncentrirati na područje svjetskog dobra uz sagledavanje šireg prostora.

Taj prostor će se promatrati kroz niz analiza; prvotno kroz analizu i valorizaciju prostorno planske dokumentacije, zatim analiza provedbe plana koja uključuje prikaz ishođenih akata prostornog uređenja poput dozvola, legalizacija i sl., analiza zonacije i namjene površina te prostornih kapaciteta. Istaknut će se Mjere zaštite kulturnih dobara iz važećih prostornih planova te će se sagledati i valorizirati izrađene studije za područje obuhvata te zaprimljeni prijedlozi.

Posebice će se analizirati postojeće stanje građevinskih struktura i infrastrukture u formi kataloga.

Katalog građevinskih struktura čini evidenciju i valorizaciju postojećeg stanja u prostoru. On obuhvaća katalog zgrada, otvorenih prostora, urbane opreme, infrastrukture i sl.

Stručno-analitički poslovi također definiraju ciljeve i prioritete, sadržaj i mjerila kartografskih prikaza, program te prijedlog Odluke o izradi nadolazećeg Urbanističkog plana uređenja.

Povijesna cjelina grada Dubrovnika s Lokrumom uređuje se Generalnim urbanističkim planom kojim nije detaljnije analiziran niti obrađen prostor povijesne cjeline. Povijesna jezgra je u planu namjena označena samo jednom namjenom.

GUP naime, sagledava cijeli setting Dubrovnika, međutim zbog veličine prikaza i činjenice da je povijesna jezgra izgrađeni dio građevinskog područja, odredbe ga zaobilaze i nema detaljnosti koja je, kao što smo svi svjesni, neophodna za funkcioniranje ovog dijela Grada.

To se posebice vidi kroz kartografske prikaze postojećeg i planiranog stanja infrastrukture.

06

Generalnim urbanističkim planom imamo riješene glavne elektroopskrbne kanale, kanale odvodnje, vodoopskrbe... ali kad se sve to preklopi u jednom planu u malom mjerilu vidi se manjkavost tih prikaza za takvu gustoću izgrađenosti i tako kompleksne sustave na razini ulice.

Ujedno, za svaki od tih infrastrukturnih sustava zadužena je zasebna javna ustanova koja skrbi za njih. Vodovod Dubrovnik za vodu i odvodnju, HEP za energetiku, HAKOM za elektrokomunikacije, itd.

Svaka od tih institucija ima svoje podatke, strategije i planove rada dok ne postoji jedno mjesto tj. plan koji bi sve to sagledao, prikazao, te ustanovio načine polaganja instalacija na način da se međusobno usklade radovi te izbjegne nered u prostoru i neadekvatna rješenja.

GUP-om koji je strateški prostorni plan nije moguće riješiti ta i slična pitanja planiranja prostora, no GUP-om je zato određena izrada plana manjeg mjerila Urbanističkog plana uređenja za povijesnu cjelinu Grada Dubrovnika te otoka Lokruma.

07

Od 1986. do kraja 90ih postojao je Provedbeni urbanistički plan Dubrovnika tzv. PUP, koji je kao plan manjeg mjerila zajedno s PUP-om Pile-Ploče Sv Jakov obuhvaćao današnju zaštićenu cjelinu Grada Dubrovnika.

PUPovi su kao osnovu za planiranje imali povijesno-urbanističko istraživanje. Iz prikaza grafičkih sadržaja je vidljiva razina detaljnosti i širina tematika kojom se sagledavao prostor povijesne jezgre. Uz konzervatorsku dokumentaciju koja je valorizirala objekte i spomenike, te sami urbani razvoj, PUPom su se analizirala vlasništva, javni sadržaji, namjena prizemlja, javni prostori, naročito stanje i opločenje te između ostalog i protok kroz ulice. Planom su se rješavale namjene, od namjene prizemlja do objekata, način korištenja otvorenih prostora, zaštita od elementarnih nepogoda te naravno, sustavi infrastrukture.

Kada usporedimo s današnjim prostornim planom na snazi, jasno je vidljiva razlika dviju razina planova.

PUP-om su bili riješeni i komunalni problemi, reklame i sve što se danas nizom pravilnika i uredbi grada Dubrovnika rješava pojedinačno.

08

Tim pravilnicima i uredbama se uređuje cijeli prostor JLS grada Dubrovnika i van gradske jezgre, dok je za prostor gradske jezgre ujedno potrebno ishoditi i mišljenje i odobrenje konzervatorske službe, što dodatno zagušuje njihovu moć bavljenja svim tim problemima, a kompleksnost samog administrativnog procesa dovodi do loših situacija gdje se naposljetku djeluje na svoju ruku.

Tako da na kraju imamo niz rješenja koja nisu odgovori na postojeće probleme.

09

Za područje grada Dubrovnika osim niza zakona, pravilnika i preporuka, izrađeno je nebrojeno mnogo stručnih i znanstvenih studija. Za sve te dokumente također ne postoji jedno mjesto tj. plan koji bi ih holistički sagledao i proveo.

Sve to također dovodi do zaključka o potrebi ponovne izrade suvremenog prostornog plana manjeg mjerila tj. veće razine detaljnosti.

10

Promatrajući Grad stječe se dojam o stalnosti i nepromjenjivosti prostora, no istina je bitno drugačija. Tome svjedoči evidencija provedbe akata prostornog uređenja tj. ishođenja dozvola.

Ovo je prikaz evidencije akata Informacijskog sustava prostornog uređenja prije tjedan dana. Samo mijena stalna jest.

11

Zavod kao jednu od analiza kroz Stručno analitičke poslove izrađuje Katalog građevinskih struktura.

Katalog sadržava detaljnu analizu postojećeg stanja u prostoru.

Uz koordinaciju s Konzervatorskim odjelom u Dubrovniku te Zavodom za obnovu, prostor grada se podijelio u prostorne cjeline unutar kojih se potom analizira svaki pojedini blok te svaka ulica tj. javni prostor. Svaka od tih tema ima svoj kataloški list.

Kod analize odabrane prostorne cjeline sagledava se prikaz namjena kroz tlocrt prizemlja gdje je odmah letimičnim pogledom jasno koje namjene prevladavaju.

Uz kartografski prikaz i tumač znakovlja, kataloški list područja prati i ukupni tabelarni prikaz kvantitativnih podataka o postojećim elementima na ulicama i blokovima.

To obuhvaća i uvijek goruće pitanje instalacija i klima jedinica postavljenih na pročeljima Grada za koje ne postoje niti jasni podaci, niti utvrđeno djelovanje.

Na terenu, dosadašnje provedeno istraživanje Zavoda pokazuje da na prostoru Garišta postoje 101 klima jedinica, te 1247 metara kabela za koje je zadužen HEP, HAKOM ili predstavljaju priključke pojedinih stanova, što sve čini šumu instalacija na pročeljima Grada.

12

Pri analizi bloka, sagledavaju se namjene svih etaža bloka te sva pročelja s posebnom pozornosti na elemente pročelja koji nisu dio građevinske strukture objekta, pri tom se misli na vanjske klima jedinice, rasklopne kutije, rasvjetna tijela (javna i privatna), komercijalnu signalizaciju, reklame, elektrokomunikacijske uređaje, razvod kableske mreže itd. Rad je na terenu na način da se na postojeće arhitektonske snimke nadocrtavaju nedostajući elementi, blok se fotodokumentira te se radom u uredu ti podaci digitaliziraju.

Kataloški list za blok je organiziran na način da se prvotno na karti povijesne jezgre prikaže pozicija bloka o kojem se radi. Zatim su prikazane sve fasade s nadocrtanim elementima i popratnom fotodokumentacijom, koji uključuje četiri pročelja te tlocrt krova, zatim nacrt prizemlja s unesenim namjenama. Kataloški list još sadrži i legendu te tablični prikaz unutar kojeg su unesene kvantitativne vrijednosti analiziranog bloka.

Pri analizi javnog prostora (ulica, trg) sagledavaju se namjene blokova koji ga omeđuju, te se ucrtavaju svi elementi koji se nalaze na njemu, pri tom se misli na elemente urbane opreme te češće na mobiljar ugostiteljskih objekata poput stolova i stolica, klupa, biljaka, jelovnika i reklama..Ujedno se prikazuju i koncesijske površine.

Kataloški list za ulicu je organiziran na način da se prvotno na karti povijesne jezgre prikaže pozicija ulice o kojem se radi. Zatim je prikazan nacrt ulice s prevaljenim pročeljima blokova koji je omeđuju, uz to je prikazan i tlocrt prizemlja s namjenama. Sve je popraćeno s fotodokumentacijom, tumačem i tabličnim prikazom kvantitativnih vrijednosti analizirane ulice.

Stručno-analitički poslovi trebaju evidentirati probleme, sagledati izrađene stručne i znanstvene studije te ih pripremiti za ugradnju u nadolazeći prostorni plan.

Kada se nadovežemo na prethodnu problematiku klima jedinica, Zavod za obnovu Dubrovnika je sukladno Izvješću Misije UNESCO-a i ICOMOS-a iz 2015., kao i smjernicama Ministarstva kulture uvrstio je u svoj Program izradu Stručne podloge kojom bi se odredile mogućnosti alternativnih sustava grijanja i hlađenja.

U skladu s time izrađena je Studija optimalnog rješenja sustava grijanja i hlađenja u povijesnoj jezgri Dubrovnika (Energetski institut Hrvoje Požar, 2018.) i elaborat Moguće dispozicije agregata i infrastrukture razvoda medija (autor Alan Braun, dia, 2018.)

Toplinske pumpe koje koriste morsku vodu kao toplinski izvor još uvijek predstavljaju rijedak način upotrebe toplinskih pumpi. No, u studiji se navode primjeri dva postrojenja toplinskih pumpi s morskom vodom kao toplinskim izvorom.

Postrojenje Värtan Ropsten u Stockholmu, Švedska gdje je gotovo 60 % korisnika toplinske energije priključeno na centralni toplinski sustav. Te **Postrojenje Katri Vala**, koje je pušteno u pogon 2006., a služi i za potrebe grijanja i hlađenja grada Helsinkija u Finskoj. Smatra se najvećim postrojenjem za kombiniranu proizvodnju ogrjevnice i rashladne energije.

Ova studija daje izgledno rješenje za problem klima jedinica u povijesnoj jezgri za koje bi se ugradnjom u prostorni plan stvorili uvjeti za provedbu.

S obzirom da su trenutno u izradi konzervatorske podloge za zaštićene povijesne cjeline, a budući je ukidanjem PUPova izostala sustavnija metodologija za planiranje kulturno povijesnih cjelina, sada je pogodno vrijeme za pripremiti i arhitektonsko-urbanističku podlogu koja bi s novom metodologijom i koristeći suvremena saznanja i spoznaje pripremila put za Plan nove generacije za povijesnu cjelinu Grada.

Stoga, u sklopu Stručno analitičkih poslova koji su izradi, uz provođenje participativnog procesa kojeg će kao temu prezentirati Ivana Katurić iz Urbanexa, definirat će se ciljevi i prioriteti, prijedlog Sadržaja i mjerila kartografskih prikaza te Program Plana, a potom i Prijedlog Odluke o izradi Plana. Time naš posao tek počinje.